

Олександр Заєць – Голова Правління Інституту релігійної свободи

23 липня 2008 року з урочистої зустрічі Президента України В.Ющенко з членами Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій в Україні розпочалося святкування 1020-ліття хрещення Київської Русі на загальнодержавному рівні. В програмі святкувань передбачена участь Вселенського Патріарха Варфоломія I, Московського Патріарха Олексія II, інших ієрархів та представників православних церков світу. Основні заходи мають відбутися в Києві. Відповідно до Програми загальнодержавних заходів фіналом святкування має стати урочиста літургія біля пам'ятника Св. Володимиру, яку здійснюватимуть Вселенський Патріарх Варфоломій I та ієрархи православних церков. Паралельно із відзначенням цієї події на державному рівні також святкові заходи відбудуться на рівні церков – Української православної церкви (УПЦ), Української греко-католицької церкви, Римсько-католицької церкви в Україні, низки протестантських церков. Зокрема Українська православна церква Київського патріархату (УПЦ КП) вже провела заплановані урочистості.

Незважаючи на те, що дату в 1020 років аж ніяк не можна назвати ювілейною, відзначення річниці хрещення Київської Русі викликало великий інтерес в державі, релігійному середовищі та суспільстві. А також знайшло підтримку і на міжнародному рівні, адже в Україні у зв'язку з цією подією перебуватимуть численні представницькі делегації православних церков на чолі з їх ієрархами. Слід зауважити, що у кожній з українських сторін (держави, церков, суспільства) спостерігаються певні очікування від участі впливових у православному світі ієрархів Вселенського та Московського патріархатів у відзначенні цієї події.

Сам по собі факт приїзду в Україну Вселенського Патріарха Варфоломія I та Московського Патріарха Олексія II свідчить про те, що українське православ'я має важливе, стратегічне значення для спільноти православних церков та для розвитку міжправославних відносин у сучасному світі. По загальній кількості парафій та віруючих українське православ'я може в здоровому сенсі конкурувати з найбільшими православними церквами світу. Тому природним є інтерес згаданих ієрархів до українського питання. Адже той, хто матиме вплив на українське православ'я, буде мати більше можливостей в міжправославному діалозі.

Під час візиту в Україну у Вселенського Патріарха буде нагода особисто контактувати з православними віруючими й відчувати ситуацію в українському православ'ї на місці. Це необхідно для планування подальших кроків щодо сприяння вирішенню проблем в православному середовищі України. Безумовно візит Варфоломія I в нашу країну не є випадковим і є підготовленим. В свою чергу для Московського Патріарха перебування на святкових заходах в Україні може бути доброю нагодою, щоб послужити віруючим Української православної церкви, яка перебуває в єдності з Московським Патріархатом, й спробою мінімізувати наявні складнощі у відносинах з українським єпископатом Руської

православної церкви.

З іншого боку, слід відзначити, що під час візиту до Києва ієрархи вказаних православних церков матимуть можливість після тривалого часу зустрітися один з одним й зробити черговий крок в напрямку відновлення діалогу між Вселенською Патріархією та Руською православною церквою, який було перервано у 1996 році внаслідок надання Вселенським Патріархатом автономного статусу православної церкви в Естонії. До речі, остання зустріч між патріархами Варфоломієм I та Олексієм II відбулася саме в Україні у 1997 році в Одесі.

Держава, українські церкви та суспільство мають свої, інколи протилежні, очікування від візиту до Києва ієрархів Вселенського та Московського патріархатів. Якщо говорити про значну частину української політичної еліти, то в особі Президента України В.Ющенка вона плекає надію на певний поступ в напрямку утворення в Україні єдиної помісної православної церкви, яка була б незалежною від зовнішніх політичних впливів.

Очікування УПЦ КП неодноразово озвучувалися офіційними представниками цієї церкви, й загалом вони полягають у тому, щоб з боку Вселенського Патріарха відбулося сприяння в нормалізації канонічного статусу українського православ'я та єднанні православних церков в Україні. Аналогічні сподівання можна також спостерігати в Українській автокефальній православної церкви. Очікування УПЦ, як впливає із заяв її офіційних речників, на даний момент полягають у збереженні існуючого стану, що не виключає у майбутньому при сприятливих обставинах отримання автокефального статусу для УПЦ.

Насамкінець, кілька слів про настрої, які можна спостерігати у цьому відношенні безпосередньо в українському суспільстві. Згідно соціологічного опитування, проведеного 11-15 липня 2008 року Київським міжнародним інститутом соціології, більшість українців (41 % опитаних) позитивно сприймають ідею створення єдиної помісної української православної Церкви, лише 9 % - негативно або скоріше негативно. При цьому 35 % опитаних відповіли, що не знають, що це таке, а 16 % не змогли визначитись із відповіддю на це запитання. Тобто суспільна думка поступово схиляється в бік підтримки утворення єдиної помісної української православної Церкви.

Зрештою переважна більшість громадян втомилася від чвар, розбрату та протистояння не тільки у політичному житті, але й у церковному. Тому перш за все православні віруючі очікують від візиту ієрархів Вселенського та Московського патріархатів до Києва проявів порозуміння, єднання, терпіння та братолюбства, що природно відображає сутність християнства.

Інститут релігійної свободи
www.irs.in.ua